

No: 1446 – Mahreç İşareti

HAVRAN MANDALINASI

Tescil Ettiren
HAVRAN BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 29.12.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 09.08.2023 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1446
Tescil Tarihi	: 09.08.2023
Başvuru No	: C2021/000552
Başvuru Tarihi	: 29.12.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Havran Mandalinası
Ürün / Ürün Grubu	: Mandalina / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Havran Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Hamambaşı, Yılmaz Akpınar Blv. No:1 10560 Havran BALIKESİR
Coğrafi Sınır	: Balıkesir ili Havran ilçesi
Kullanım Biçimi	: Havran Mandalinası ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Havran Mandalinası ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Havran Mandalinası; satsuma mandalinası, Rutaceae familyasının, Citrus cinsinin, Citrus reticulata türünün alt sınıfıdır. Ortalama meyve ağırlığı 90 gramdır. Havran Mandalinasının görünümü koyu portakal renginde kabukları ise incedir. Erkenci bir çeşittir ve kabuğu kolaylıkla soyulur.

Havran Mandalinasının yetiştiği ağacın boyu 4-5 metreye kadar uzayabilmektedir. Yaprakları her zaman yeşildir. Nisan – mayıs aylarında beyaz renkli çiçek açar, haziran ayında ise meyve bağlar. Havran Mandalinasının ağaçlarının ekonomik yaşı 40-60 yıl arasındadır.

Balıkesir iline bağlı Havran ilçesinin deniz seviyesinden yüksekliği 33 metredir. Ege denizinden esen nemli rüzgârlar, bölgenin alüvyonlu toprak yapısına sahip olması ve Havran Çayındaki buharlaşma sonucu oluşan nem Havran Mandalinasının gelişimine katkı sunar.

Tablo 1. Havran Mandalinasının bazı fiziksel özellikleri

Özellik	En az	En çok
Meyve ağırlığı (g)	85	95
Meyve eni / meyve boyu indeksi	1,230	1,242
Meyve dilim adedi	10	11
Meyve kabuk kalınlığı (mm)	3,5	4,0
Meyve suyu (%)	33	35
Kuru madde (%)	7,5	8,0

Tablo 2. Havran Mandalinasının uçucu yağ analizine ilişkin temel bileşenler

Bileşen	En az (%)
Gama-terpinolen	27.388
Limonen	22.881
p-Simen	15.305
Beta-pinen	6.231
Alfa-pinen	5.434

Havran Mandalinasının geçmişi eskiye dayanır. Coğrafi sınırın ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Tohumla Üretim

Üç yaprak (Poncirus trifoliata) ağacından elde edilen tohumlar ilkbaharda mart – nisan aylarında ekilir. Elde edilen anaç çöğürler üzerine mandalina aşılanır.

Aşı ile Üretim:

Turunçgil yetiştiriciliğinde daha çok göz aşısı uygulanır. Kalem aşısı pek önerilmez. Çöğürlerin kabuk verdiği nisan – mayıs aylarında sürgün göz aşısı, ekim - kasım aylarında ise durgun göz aşısı yapılabilir. Yaklaşık 2 cm kalınlığındaki çöğürlerin üzerine iyice pişkinleşmiş sürgünlerden alınan aşı gözleri, yerden 15 cm yükseklikten aşılır. Aşı sonrasında çöğürlerde aşı sürmesi teşvik edilir. Göz gelişip, sürgün oluşunca bitki herekle desteklenir.

Havran Mandalinası üretiminde kullanılacak fidelerin yetiştiriciliğinin fidan üretim işletmeleri tarafından usulüne uygun olarak yapılması zorunludur. Bakteri ve virüs hastalıklarının hızla yayılmasına ve bölgenin üretimden tamamen çıkmasına sebep olmaması için Havran Mandalinası üreticilerinin usulüne uygun olarak üretilmiş sertifikalı ve sağlıklı fidan almaları gereklidir. Havran Mandalinası üretimi yörede üç yapraklı anaç üzerine aşılanmış sertifikalı veya kontrollü fidanlar ile gerçekleştirilir. Mandalina fidanları Havran ilçesindeki yerel üreticilerin ürettiği fidanlardan tesis edilir.

Bahçe Tesisi:

Taban suyu yüksek, ağır ve killi topraklarda bahçe tesis edilmemelidir. Bahçe tesisinde mutlaka sertifikalı fidan kullanılmalıdır. Mandalina fidanlarının soğuklardan etkilenmemesi için ilkbaharda toprak sıcaklığı 13 °C'ye ulaştığında dikim yapılır. Dikilen fidan bir herekle desteklenir. Fidanlar, 40-50 cm çapında ve 40-50 cm derinliğinde açılan çukurlara, 5,5x5,5 m ya da 6x6 m aralıklarla dikilir. Dikim esnasında aşı noktasının toprak yüzeyinden yukarıda kalmasına dikkat edilir. Dikimden hemen sonra mutlaka can suyu verilir. Dikimden sonra yaklaşık 4-5 yıl içerisinde ağaçlar meyve vermeye başlar. Ekonomik olarak 40-60 yıl düzenli olarak meyve alınabilir.

Sulama:

Nisan ortasından ekim sonuna kadar düzenli aralıklarla tercihen damlama sulama yöntemiyle sulanır. Yaz aylarının çok kurak geçmesi durumunda sulama sıklığı artırılabilir.

Toprak İşleme:

Mandalina ağacının kılcal kökleri yüzeye çok yakın olduğu için derin toprak işlemeden kaçınılır. Ağaç tacının dışında kalan bölgeler, yüzeysel toprak işleme yapan, diskharrow-kültivatör-rötovatör vb. aletlerle, ağaç taç bölgesi ise çapalama yapan el traktörleri ile işlenir.

Gübreleme:

Mandalina bahçelerinde gübreleme mutlaka toprak analizi sonuçlarına göre uygulanır. Organik madde açısından fakir topraklara sonbahar aylarında dekara 3 ton yanmış çiftlik gübresi toprağa karıştırılır. Toprak analizi sonucuna göre önerilen fosforlu ve potasyumlu gübreler erken ilkbaharda ağaç taç izdüşümüne gelecek şekilde toprağın 10-15 cm derinliğe gömülür. Azotlu gübrelerin yarısı erken ilkbaharda diğer yarısı ise sulamalar esnasında bölünerek verilir. Damlama sulama imkânı olan bahçelerde gübreleme tankları kullanılabilir.

Budama:

Ağaçların kuvvetli ve dengeli taç oluşturması, verimlilik süresinin uzatılması, kaliteli ve fazla ürün elde etmek amacıyla budama işlemi yapılır. Budama aşırı soğuk dönemlerde yapılmamalı, don tehlikesinin olmadığı erken ilkbaharda yani genellikle mart ayı içerisinde yapılmalıdır. Fidanlar, dikimden sonra 70-80 cm yükseklikten kesilir ve bu noktalardan büyüyen sürgünlerden birbirlerine eşit mesafede 3 veya 4 ana dal seçildikten sonra diğerleri kesilir. Bu sürgünler olgunlaşınca 20-25 cm yükseklikten kesilerek 2-3 yıl verim budamasına kadar ağacın tacına başka budama yapılmaz, sadece tacın alt kısmından çıkan sürgünler, oburlar ve aşı noktasının altından çıkan yabancı sürgünler temizlenir. Verim çağına giren ağaçlarda, üst üste binmiş dallar, kırık dallar veya sürgünler ve iç kısımdan çıkan obur sürgünler kesilerek temizlenir. Ağacın dış kısmından uç noktalarda aşırı büyümüş sürgünler % 30-50 arası kısaltılmalıdır. Muhtelif nedenlerle kurumuş sürgünler kesilerek temizlenir. Ancak budama esnasında gövde ve ana dalların kesinlikle güneş görmemesine dikkat edilmelidir.

Zirai Mücadele:

Coğrafi sınırdaki hâkim rüzgâr olan poyraz nedeniyle nispi rutubet çok yüksek olmamaktadır. Bu sebeple hastalık ve zararlılar fazla görünmemektedir.

Genel olarak karık usulü sulama yapılan bahçelerde yabancı ot ürer. Yabancı otlarla mücadelede zaman zaman ot biçme ve toprak işleme gibi kültürel önlemlerin yanında herbisitler de kullanılır.

Zararlılar ile mücadele ise ilgili mevzuata uygun bitki koruma ürünleri ile yapılır.

Hasat:

Ekim ayında mandalinalar doğal turuncu rengini ve parlaklığını alır ve tatlanır. Ekim ayında hasat olgunluğuna ulaşan meyveler hasat edilir. Hasat dönemi ocak ayına kadar sürer. Hasat makaslarla meyve sapı koparılmadan yapılır. Yağışlı ve çişli havalarda hasat yapılmamalıdır. Meyve üzerinde oluşacak ıslaklar çürümelere neden olarak raf ömrünün kısalmasına ayrıca meyve kalitesinin bozulmasına neden olur. Hasat edilen meyveler zedelenmeden kasalara istiflendikten sonra pazara sunulur.

Depolama:

Pazara sunulan mandalinaların büyük kısmı depolanmadan piyasaya arz edilirken, depolanması gereken durumlarda ise soğuk hava depolarında 6-8 °C'de ve % 85-90 nem aralığında en fazla 1 ay depolanır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Havran Mandalinasının coğrafi sınırın ekonomisinde ve kültüründe önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Havran Mandalinasının tüm üretim aşamaları, belirtilen coğrafi sınırda gerçekleşmelidir.

Denetleme:

Denetimler; Havran Belediyesinin koordinatörlüğünde ve Havran Belediyesi, Havran İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Havran Esnaf Odası ile Havran Ziraat Odasından ürün konusunda uzman birer üye olmak üzere en az 4 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler düzenli olarak yılda bir kez, ihtiyaç duyulduğunda ve şikâyet halinde ise her zaman yapılır. Denetime ilişkin raporlar, Havran Belediyesi tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna her yıl gönderilir.

Denetim kriterleri aşağıdaki gibidir.

- Ürünün coğrafi sınırda üretilmesi
- Üretim metoduna uygunluk
- Ürünün fiziksel özelliklerinin uygunluğu
- Havran Mandalinası ibaresinin ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.